

професійних конкурсів і змагань. Педагоги щомісяця з зацікавленням чекають на черговий випуск і готують матеріали з власного досвіду для публікації на шпальтах цього видання.

Безперечно, діяльність КУ «ЦПРПП» відповідно до Концепції «Нова українська школа» має забезпечувати інноваційне, інтерактивне освітнє середовище, підготовку педагогів до опанування та реалізації в освітній діяльності, компетентнісного підходу, ціннісних засад, педагогіки партнерства, принципу дитиноцентризму, людиноцентризму, вчителєцентризму. Це спонукає нас до пошуку нових активностей та партнерів на шляху побудови української школи – цікавої і відкритої для учнів, педагогів, громади.

УДК 37.013:005.963.2:331.108.43(477)

Олександр Коваленко,

*завідувач відділу нормативно-правового
забезпечення освітньої діяльності
та атестації педагогічних кадрів,
викладач кафедри управління
та адміністрування Донецького обласного ІППО*

СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ

Сучасна освіта є не тільки основою інтелектуального, духовного, фізичного й культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства та держави, а й можливістю конкурувати в європейському просторі, на світових ринках. Але тоді вона повинна бути якісною освітою найвищого ґатунку. І навіть зараз освіта України, переживаючи складні часи через нові виклики, пов'язані з військовою агресією, має можливість вийти на передові позиції в європейській і світовій освітній спільноті. Через значну міграцію та відкритий доступ до освітніх платформ з'явилися реальні шанси прямого контакту з найкращими та найсучаснішими носіями якісної освіти в різних

країнах із залученням практичного передового досвіду до впровадження в систему освіти нашої держави. Для цього важливим є пошук нових шляхів стимулювання розвитку загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників, які є гарантом якісної освіти. Одним із шляхів мотивування професійного зростання є використання засобів атестаційних процедур у межах системи зовнішнього забезпечення якості освіти [1].

Закономірним продовженням оновлення нормативно-правової бази системи освіти після прийняття Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» стали процеси реорганізації атестації педагогічних працівників через розробку нового Положення про атестацію педагогічних працівників (далі – Положення). Практичне впровадження оновленого Положення, затвердженого наказом МОН України від 09.09.2022 р. № 805, набрало чинності з 01 вересня 2023 року [2].

Що ж змінилося в організації та проведенні атестацій?

Атестація, яка визначена у п.1 Положення як система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання педагогічної діяльності, є обов'язковою (п.4) [2]. Оновлене Положення забезпечує виконання вимоги частини другої статті 50 Закону України «Про освіту» щодо проходження педагогічним працівником чергової атестації не менше одного разу на п'ять років, крім випадків, передбачених законодавством [1].

Не зазнали змін і такі ключові складові атестації як: види (чергова і позачергова); вимога послідовного присвоєння кваліфікаційних категорій; окреме проходження атестації з кожної із займаних посад; підвищення кваліфікації, яке проводиться в міжатестаційний період відповідно до законодавства, і є необхідною умовою атестації тощо.

Проте атестація зазнала і значних позитивних демократичних змін. Відповідно до реалізації засад державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності в межах автономії відбувається розширення прав закладів освіти через атестаційні процедури, зокрема – надання прав атестаційним комісіям I рівня на присвоєння/підтвердження педагогічним працівникам кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії» та педагогічних звань (крім посади керівника).

Досвід організації та проведення атестації під час пандемії коронавірусу, а потім і в умовах правового режиму воєнного стану, як результату військової агресії РФ, довів необхідність розробити нові підходи щодо можливості проведення атестації в різних форматах (зокрема, дистанційному з використанням цифрових ресурсів). Проте такий формат є революційним не тільки через пандемію, воєнний стан, а й через цифровізацію всіх сфер суспільного життя, яка відбувається в усьому світі та Україні, і є важливим напрямом загалом через глобальні тренди сьогодення та загальнодержавну політику щодо цифрової трансформації освіти. Тому нове Положення має норму (п.5 II розділу), відповідно до якої за наявності обставин, які об'єктивно унеможливають проведення засідання комісії очно (воєнний стан, надзвичайна ситуація, карантинні обмеження тощо), голова атестаційної комісії може прийняти рішення про проведення засідання в режимі відеоконференцз'язку [2].

Оновлене Положення змінює підходи до визначення відповідності педагогічних працівників кваліфікаційним категоріям: «спеціаліст», «спеціаліст II категорії», «спеціаліст I категорії», «спеціаліст вищої категорії». Можна стверджувати, що чинний Професійний стандарт учителя закладу загальної середньої освіти надає чіткі критерії оцінювання діяльності педагогічного працівника під час проведення атестації, дозволяє визначати сформованість професійної компетентності в межах певної кваліфікаційної категорії. Ці критерії визначені в «Орієнтовному описі професійних компетентностей учителя відповідно до кваліфікаційних категорій» (пункт 7). Опис містить як загальні вимоги до всіх категорій, так і вимоги, які стосуються відповідної кваліфікаційної категорії щодо професійних компетентностей. При цьому підвищені вимоги визначено до кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії», зокрема такі: надання рекомендацій іншим учителям щодо застосування сучасних методик і технологій, здійснення наставництва, супервізії, надання консультацій щодо широкого кола питань тощо [3].

24 лютого 2022 року розмежувало наше життя на до і після... В умовах дії правового режиму воєнного стану та активної евакуації освітян географія їх розміщення охопила всі куточки України, інших країн Європи та світу. Серед наявних

труднощів надскладним було завершення атестаційних процесів у 2021-2022 навчальному році, які мали свої особливості, пов'язані з неможливістю проведення очних засідань атестаційних комісій з оцінювання професійного рівня педагогів. З огляду на існуючу загрозу життю і здоров'ю педагогічних працівників внаслідок збройної агресії російської федерації та оголошення в Україні воєнного стану зросла актуальність відпрацювання механізму проведення атестації у дистанційному форматі.

Для вирішення означеного питання відділом нормативно-правового забезпечення освітньої діяльності та атестації педагогічних кадрів Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти було розроблено одноденний спецкурс з теми «Атестація онлайн як вимога сьогодення: нормативна база, умови організації та проведення». Програмою спецкурсу було передбачено формування базових понять нормативно-правової бази атестації у дистанційному форматі в умовах цифрової трансформації в освіті та практичний розвиток навичок щодо організації та проведення атестаційних процедур у дистанційному форматі з використанням наявних електронних (цифрових) управлінських ресурсів, оформлення атестаційної документації.

Крім того, була створена дистанційна платформа для організації та проведення атестації, були враховані рекомендації МОН України щодо атестації в умовах дії правового режиму воєнного стану та продовження поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, організовано системне відпрацювання механізму проведення засідань атестаційної комісії у режимі відеоконференцз'язку (дистанційний формат) з використанням Zoom, Meet платформ, надано конкретні конструктивні кваліфіковані консультації щодо загальних вимог до організації та проведення атестації, повноважень атестаційних комісій різного рівня та особливостей їхнього створення, механізму проведення засідань, умови присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань тощо. Напрацьовані під час консультативної допомоги матеріали були покладені в основу розробки нового спецкурсу для педагогічних працівників усіх категорій «Нове Положення: трансформації в атестації».

Новий механізм атестації педагогічних працівників насамперед сприятиме кадровій автономії закладів освіти та забезпечить дієву систему взаємодії з питань атестації між закладами освіти та органами управління у сфері освіти.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. DOI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 р. № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників». DOI: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-atestaciyu-pedagogichnih-pracivnikiv>.
3. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». DOI: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>.

УДК 373.3/.5.091.12.011.3-051:005.336.5

Тетяна Колган,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету підвищення кваліфікації
педагогічних кадрів, доцент кафедри
управління та адміністрування
Донецького обласного ІІПО
ORCID: 0000-0002-9276-3173*

РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ПЕРСПЕКТИВІ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Із 2020 року, із початком пандемії COVID-19, світ зіткнувся із ситуацією, коли право людини на освіту (одне з базових прав)